

Monumentnummer*: 414861

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 26 februari 1992
Kadaster deel/nr 82962/153

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Voorschoten Voorschoten Zuid-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Voorschoten

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Voorschoten A 4682

*Omschrijving***

ORANJERIE, tussen 1688 en 1695 gebouwd (geregistreerd op een verpondinglijst van Rijnland uit 1695), bestaande uit een complex van oranjerie en twee aangrenzende vertrekken, waarboven zolder, onder met grijze pannen gedekt wolfdak, in gele IJsselsteen opgetrokken, op rechthoekige grondslag en deels onderkelderd. De oranjerie is aan de noordwestgrens van de historische aanleg gelocaliseerd en is gebouwd door Pieter de la Court van der Voort, die zijn opvattingen over het aanleggen van buitenplaatsen in het algemeen en het bouwen van oranjerieën in het bijzonder naderhand publiceerde in diens "Byzondere aanmerkingen over het aanleggen van prachtige en gemeene landhuizen, luthoven, plantagien en aanklevende cieraeden (...)", Leiden 1737 (herdruk 1763). De volgens de principes van De la Court gebouwde oranjerieën waren in de 18e eeuw in binnen- en buitenland beroemd vanwege hun doelmatigheid.

De naar het zuidoosten gerichte voorgevel, die aan de bovenzijde door een geprofileerde dak- en gootlijst wordt afgesloten, is in vier venstertraveeën en een deurtravee verdeeld. Drie venstertraveeën en de deurtravee, die even breed zijn, maken deel uit van het aan de rechter zijde gelegen deel van de oranjerie. In deze traveeën zijn schuiframen met twee maal 12-ruitsindeling en toegangsdeur met bovenlicht met twee maal 12-ruitsindeling gevat. Deur en schuiframen zijn aan weerszijden van dubbele groengeschilderde luiken voorzien. In de oranjerie zijn deze deur en schuiframen eveneens van luiken voorzien. De dubbelwandige binnenluiken zijn ter isolatie met boekweitdoppen gevuld, geheel volgens de voorschriften van De la Court (vgl. Byzondere aanmerkingen). De wanden van de rechthoekige ruimte van de oranjerie, waarin in de westelijke hoek een in gele IJsselsteen gemetselde waterbak met ronde hoek, zijn

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van een spouw voorzien, die gevuld is met boekweidoppen. Ook de ruimte tussen de houten vloerdelen op zolder en het balkenplafond van de oranjerie is met boekweidoppen geïsoleerd, eveneens volgens de voorschriften van De la Court (vgl. Byzondere aanmerkingen). De bodem van de oranjerie is met direct op het zand gelegen klinkers bestraat, zodat het water bij het sproeien der kuipen direct in het zand weg kan trekken. Ter weerszijden van het schuifraam in de linker venstertravee aan voorgevel persiennes. Het venster boven middendorpel een 12-ruitsindeling van gelijke maatindeling, zoals bij de overige vensters aan de voorzijde, en onder de middendorpel een 14-ruitsindeling van ongelijke maatindeling, vermoedelijk uit de 19e eeuw daterend. Achter deze travee bevindt zich een aan de oranjerie grenzend vertrek, waarvan alleen de muur naar de oranjerie van een spouw is voorzien. Deze ruimte deed vermoedelijk evenals de aan de noordwestelijke zijde van de oranjerie en dit vertrek gelegen ruimte, die van een buitendeur is voorzien, dienst als opslagplaats voor het tuingereedschap (vgl. Byzondere aanmerkingen) en als tweede toegang naar de oranjerie, die bij koudere weersomstandigheden gebruikt kon worden, zodat het warmtepeil in de oranjerie constant gehouden kon worden. In de muur tussen de twee aan de oranjerie grenzende vertrekken een stookkanaal, met in beide vertrekken een met de rug naar elkaar gelegen schoorsteenmantel. Onder het vloerniveau van dit aan de noordwestelijke zijde van de oranjerie gelegen vertrek een grote regenwaterput, betegeld met plavuizen waarin een loden buis als restant van het pompsysteem om water in de stenen bak in de oranjerie te pompen. Wellicht deed het aan de zuidoostelijke zijde van de oranjerie gelegen vertrek later dienst als tuinmanswoning; tegen de zuidwestwand een ombouw van een 18e-eeuwse bedstede, waaronder een kleine kelder. Op de eerste verdieping een ruime zolder met houten vloer in twee niveaus. Vloerniveau boven de oranjerie ca. 1,5 meter hoger dan het overige vloerniveau. In topgevel noordoostelijke zijde een kruisvenster met twee luiken voor ramen onder middendorpel. In topgevel zuidwestelijke zijde een kozijn van dezelfde afmetingen als het kruisvenster, waarin in later tijd twee balkondeurtjes zijn geplaatst, die toegang verschaffen tot een in later tijd aangebracht klein balkon. Aan de noordwestelijke zijde van het complex een houten keuken en buitentoilet, in de 19e eeuw aangebracht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument